

- שם הקורס: עקרונות בהערכה פסיכולוגית
- סוג הקורס: הרצה
- שנה / סמסטר: תשע"ו שנת
- היקף שעות: 3 ש"ש ניקוד: 3
- שם המרצה: ד"ר עינת שטיין-פלג
- תאריך עדכון אחרון: 25/10/2015

[פרטי התקשרות עם המרצה](#)

מטרות הקורס / תוצרי הלמידה*:

מטרת הקורס להכשיר את המשתתפים לערוך הערכה פסיכולוגית מושכלת של ילדים, עם דגש על הערכת אינטליגנציה.

המשתתפים בקורס יכירו מודלים תיאורטיים ואמפיריים שונים לאינטליגנציה; יוכשרו להשתמש במבחנים סטנדרטים למדידתה וילמדו שיטות מתקדמות לניתוח המבחנים.

המשתתפים יוכשרו לאסוף נתונים על תפקוד ודינמיקה של ילד גם באמצעים נוספים ובהם תצפית וראיון. יושם דגש על סינתיזה בין ממצאי המבחנים השונים והאינטגרציה שלהם עם נתונים שנאספו ממקורות שונים וכן תכנון התערבות מתוך הבנת הילד, כתיבת חוות דעת פסיכולוגית ומתן פידבק על ממצאי ההערכה. בנוסף יושם דגש על שיקולים חברתיים ואתיים בעריכת מבחנים.

תאור הקורס:

הקורס יתמקד בהכרת תחום האיבחון הפסיכולוגי - ובעיקר הערכת אינטליגנציה, תוך התייחסות להיבטים תיאורטיים, פרקטיים ואתיים.

יילמדו ויתורגלו שימוש בראיון, בתצפית ובכלי אבחון סטנדרטיים ובעיקר WISC-R95, K-ABC, WISC-IV^{heb}, WIPPSI-III^{heb}. בנוסף יילמדו הערכת יכולות על פי מבחן בנדר-גשטלט וציור איש. נדון במקומם של אלו כחלק ממערך הערכה שמטרתה לאפשר הבנה מקיפה ומעמיקה של המאובחן ויושם דגש על שיקולים בבחירת כלי אבחון ועל הסתכלות המשלבת את המידע וההבנות שהופקו ממקורות שונים לכלל תמונה אינטגרטיבית של ילד והמלצות התערבות תואמות.

מהלך השיעורים: הקורס מורכב משילוב של הרצאות פורנטליות עם מרכיב התנסותי, תוך שימוש בתיאורי מקרה ודיון בהם לצורך המחשת הנלמד.

מפורטת לכל השיעורים:

נושא השיעור	קריאה	הערות
עקרונות בבסיס הערכה פסיכולוגית פרטנית	Anastasi chap 2; Sattler (2006) chap. 1;	
תהליך האיבחון הפסיכולוגי: יצירת קשר, סטנדרטיזציה, התרשמות קלינית, גורמים רגשיים ומצביים המשפיעים על תפקוד בעת האבחון, מתן משוב.	Teglaaso & Freeman ; Sattler (2001); Tharinger, Finn, Hersh, Wilkinson, Christopher & Tran	
אנמנזה	Sattler chap 16, 17	
ראיון – מיומנויות בסיס	Murphy Dillon chap 3-5; Sattler chap 5,6 McConaughy chap. 2-5	תרגיל בראיון

4.	Murphy Dillon chap 6-8;	ראיון – מיומנויות תכנון והרחבה; הערכת שינוי
5-6	Sattler chap 8,9 Merrel, chap 3	תצפית
7-8	Murphy Dillon chap 9-10;	הצגת ראיונות
היכרות, העברה, ציינון וניתוח של מבחנים ספציפיים		
9.	קליין פרקים 1-5, 7,9 סטרנברג מדריך המבחן, פרקים 1,4	תיאוריות אינטליגנציה WISC-R95 – מטרות, היסטוריה, מאפיינים פסיכומטריים, הכרת תתי המבחנים
10-11.	Kaufman; Walker	WISC-R95 – רציונל לניתוח יכולות, יתרונות ומגבלות, מאפייני הגירסה בארץ, אינטרפרטציה, פרופילים, הבחנה מבדלת, יישום ניתוח גורמים.
12-13	מדריך המבחן	WISC-IV
	Essentials of WPPSI-III Assessment	WPPSI-III
.14 במהלך חופשת הסמסטר - מסירת דפי ציינון מלאים למרצה וחלוקת עותקים ללא ציינון למשתתפי הקורס לתרגול הציינון		

הערות	קריאה	זשיעור
הבאת מבחני WISC-R95 WISC-IV מצויינים; הצגת אבחון אינטליגנציה		תבסס על התרגיל שנעשה בחופשת הסמסטר: יצירת הקשר, מהו הציינון של ה WISC-R95 / WISC-IV, שיקולים בציינון.
תירגול העברת K-abc	מדריכים לבוחן (עיוני ומעשיים) Kline, Snyder & Castellanos	ה K-abc. רציונל תיאורטי, מטרות, הכרת המבחן, תירגול שימוש פרופילים, השוואה לוקסלר.
	מדריך למבחן בנדר גשטלט II Koppitz Koppitz, chap. 3-4 Hutt	שטלט II: רציונל, עקרונות העברה, ציינון, אינדיקטורים קליניים

	Decker	שטלט (המשך): תיאורי מקרה. ניתוח ודין. סטודנטים: ניתוח תצפיות
	Koppitz	אדם – מרכיבים התפתחותיים וויזמוטוריים
	Koppitz	רם – אינדיקטורים קליניים – גישות שונות; כשלים בניתוחי
	Kline & Snyder	
	Flanegan et. al.	עפ"י ה CHC – תיאוריה ופרקטיקה
	שפילר ואמון	
	ועדת האתיקה, הסתדרות הפסיכולוגים	ים חברתיים ואתיים באבחון
	נבו	
		: דוח אבחון פסיכולוגי, ת בניתוח אינטגרטיבי של בטריות מבחנים וכתובת דוח אבחון.
	Sattler, chap 25	דבק על ממצאי האבחון תדריך להגשת עבודת סוף שנה.

דרישות קדם:
הקורס מותאם לתלמידי MA לפסיכולוגיה קלינית של הילד

חובות / דרישות / מטלות**:
ההשתתפות בקורס מחייבת נוכחות ומעורבות פעילה, קריאת חומר ביבליוגרפי, קריאת המדריך לבוחן של כל מבחן ואימון בהעברתו, התנסות באבחון, צייון, ניתוח וכתובת דוחות – הן של מבחנים בפני עצמם ובהדרגה תוך אינטגרציה בין מקורות הערכה שונים שנלמדו וכן צייון וניתוח תוצאות איבחונים שיחולקו ע"י המרצה. חובות הקורס כוללים עריכת תצפית, ניתוח והצגתה; העברת ראיון קליני, ניתוח והצגתו; העברה וצייון של WISC-R95 / WISC-IV / K-ABC לילד בסיכון התפתחותי נמוך, העברת בטריה לאבחון קוגניטיבי מלא לילד והגשת דוח אבחון. ההגשה תשקף אינטגרציה של ממצאי כלי זה עם ממצאים העולים משימוש בכלי אבחון אחרים ונתונים קליניים.

מרכיבי הציון הסופי:
הצגת ראיון ותצפית (8%)

עבודת סוף שנה (90%)

תיק אבחון (2%)

ביבליוגרפיה:
* חובה

*Anastasi, A. (1996), *Psychological Testing* (7th edition), Macmillan Publishing Company, NY.

Decker SL, Allen R, Choca JP. (2006). [Construct validity of the Bender-Gestalt II: comparison with Wechsler Intelligence Scale for Children-III](#). Percept Mot Skills. 2006 Feb;102(1):133-41.

Kaufman A. S., Lichtenbger, E. O (2000) Essentials of WISC-III and WPPSI-R Assessment

Kline, R.B., Snyder, J. & Castellanos, M. (1996). Lessons From the Kaufman Assessment Battery for Children

(K-ABC): Toward a New Cognitive Assessment Model. *Psychological Assessment*, 8 (1), 7-17.

*Koppitz, E. M. (1975). *The Bender Gestalt Test for young children: Research and application. 1963-1973/* Orlando, FL: Grune & Stratton.

*Koppitz, E.M. (1968). Psychological evaluation of children's human figure drawings., N.Y..

Sattler, J.M.(2001). *Assessment of Children: Cognitive Applications*. (4th ed.). La Mesa, CA: Sattler

*Sattler, J.M. (2006), *Assessment of Children*, Jerome M. Sattler Publisher, San Diego.

Murphy & Dillon (2011). *Interviewing in Action in a multicultural world*, 4th edition

*Smith, D., & Dumout, F. (1995). A Cautionary Study: Unwarranted Interpretations of the Draw-A-Person Test. *Professional Psychology: Research and Practice* 26(3) 298-303.

Spren, O., & Strauss, E. (1998), *A Compendium of neuropsychological tests, Administration, Norms, and Commentary*, 2nd edition, Oxford University Press, NY.

*Teglaaso H & Freeman RW (1983) Rapport pitfalls of beginning testers Journal of school psychology 21 229-240

Tharinger, Finn, S.E., Hersh, Wilkinson, A., Christopher, G.B. & Tran, A. (2008). Assessment Feedback With Parents and Preadolescent Children: A Collaborative Approach. *Professional Psychology: Research and Practice* , 39 (6), 600-609.

Walker, C. E., & Roberts, M.C (1992), *Handbook of Clinical Child Psychology*, 2nd edition, A Wiley-Interscience Publication, John Wiley & Sons. – Section 2: diagnostic Assessment of Children.

ספריית הפועלים, הראיון המסייע (בנימין אברהם) *1977

סוגיות אתיות במקצועות היעוץ והטיפול הנפשי: גבו, ב. (2004). סוגיות אתיות ומקצועיות בשימוש במבחנים פסיכולוגיים. בתוך* עורכים: ג. שפיר, י. אכמון וג. וייל, פרק 27

קליין, פ (1995). אינטליגנציה הגישה הפסיכומטרית. הוצאת ספרים "אח".

ביבליוגרפיה נוספת תנתן במהלך הקורס בהתאם לסוגיות הספציפיות ולמקרים שיוצגו.

שם הקורס באנגלית:

Psychological evaluation: principles, tests and measurements

* תוצרי הלמידה (learning outcomes) הן הצהרות המציינות במפורש מה הלומדים צפויים להשיג בסוף תקופת הלימוד בקורס. תוצרי הלמידה מוגדרים במונחים של הישגי ידע, הבנה, כישורים, יכולות ו/או עמדות שהלומד מצופה להדגים כתוצאה מהתנסותו הלימודית האקדמית בקורס. לפרטים נוספים [לחץ כאן](#).

** המדריך: איך תימנע מעבירות אתיות בהגשת עבודות. לקריאה [לחץ כאן](#).